

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Karly Cháberové a soudců Martina Bobáka a Jana Kratochvíla ve věci

žalobce: E. A., narozený X
státní příslušnost X
t.č. Zařízení pro zajištění cizinců Vyšní Lhoty
sídlem Vyšní Lhoty 234, 739 51
zastoupen advokátem Mgr. Petrem Václavkem
sídlem Opletalova 24, 110 00 Praha 1

proti
žalovaným: 1) **Ministerstvo vnitra**
sídlem Nad Štolou 936/3, 170 34 Praha 7
2) **Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra**
sídlem Lhotecká 7, 143 01 Praha 12
3) **Policie ČR, Ředitelství služby cizinecké policie**
sídlem Olšanská 2, 130 51 Praha 3

v řízení o žalobě na ochranu před nezákonnými zásahy
Správy uprchlických zařízení Ministerstva vnitra,
Ministerstva vnitra, a
Policie ČR, Ředitelství služby cizinecké policie

takto:

- I. Zásah Ministerstva vnitra spočívající v tom, že ministerský rada z oddělení dobrovolných návratů v Zařízení pro zajištění cizinců Balková bezodkladně nepostoupil informaci o žalobcem dne 17. 7. 2023 verbálně projeveném záměru žádat v České republice o udělení mezinárodní ochrany Policii ČR, Ředitelství služby cizinecké policie, která je věcně a místně příslušná k přijetí tohoto podání,

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

- v jehož důsledku nemohlo Ministerstvo vnitra, Odbor azylové a migrační politiky, zahájit řízení o udělení mezinárodní ochrany, je nezákonný.
- II. Ministerstvu vnitra se přikazuje, aby ve lhůtě tří dnů od právní moci tohoto rozsudku předalo Policii ČR, Ředitelství služby cizinecké policie, informaci o záměru žalobce žádat v České republice o mezinárodní ochranu ze dne 17. 7. 2023.
 - III. Zásah Ministerstva vnitra spočívající v tom, že nevyřídilo podání ze dne 21. 7. 2023, v němž žalobce u Policie ČR, Ředitelství služby cizinecké policie, projevil vůli žádat v České republice o udělení mezinárodní ochrany, je nezákonný.
 - IV. Ministerstvu vnitra se přikazuje, aby ve lhůtě tří dnů od právní moci tohoto rozsudku vyřídilo podání žalobce ze dne 21. 7. 2023, v němž u Policie ČR, Ředitelství služby cizinecké policie, projevil vůli žádat v České republice o udělení mezinárodní ochrany.
 - V. Zásah Policie ČR, Ředitelství služby cizinecké policie, spočívající v tom, že nepostoupila Ministerstvu vnitra podání ze dne 8. 8. 2023, v němž žalobce projevil vůli žádat o udělení mezinárodní ochrany, je nezákonný.
 - VI. Policii ČR, Ředitelství služby cizinecké policie, se přikazuje, aby ve lhůtě tří dnů od právní moci tohoto rozsudku postoupila podání žalobce ze dne 8. 8. 2023 Ministerstvu vnitra, které je věcně příslušné k vyřízení tohoto podání.
 - VII. Ve zbytku se žaloba zamítá.
 - VIII. Ministerstvo vnitra a Policie ČR, Ředitelství služby cizinecké policie, jsou povinni společně a nerozdílně nahradit žalobci náklady řízení o žalobě ve výši 14 399 Kč, a to ve lhůtě 1 měsíce od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupce žalobce Mgr. Petra Václavka, advokáta.
 - IX. Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Žaloba a její doplnění

1. Žalobce se zásahovou žalobou domáhá ochrany před nezákonnými zásahy žalovaných. Konkrétně požaduje, aby soud určil, že
 - a. postup Správy uprchlických zařízení Ministerstva vnitra (**SUZ**) spočívající v tom, že v době jeho izolace neumožnila žalobci podat žádost o udělení mezinárodní ochrany, byl nezákonný (petit II),
 - b. zásah Ministerstva vnitra (**ministerstvo**) spočívající v tom, že nezažádalo řízení o udělení mezinárodní ochrany, byl nezákonný (petit I),
 - c. postup Policie ČR, Ředitelství služby cizinecké policie (**Policie ČR** nebo **cizinecká policie**) spočívající v tom, že nepostoupila žádost žalobce o udělení mezinárodní ochrany ze dne 8. 8. 2023, byl nezákonný (petit III),
 - d. žádost žalobce o udělení mezinárodní ochrany ze dne 21. 7. 2023 byla učiněna řádně a včas (petit IV).

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

- e. Vedle toho žalobce také požaduje, aby soud uložil ministerstvu, aby s žádostí o udělení mezinárodní ochrany ze dne 21. 7. 2023 nakládalo jako s řádnou a včasnou a bez zbytečného odkladu s žalobcem zahájilo řízení o udělení mezinárodní ochrany (petit V).
2. Policisté zadrželi žalobce dne 11. 7. 2023, jelikož zjistili, že na území ČR pobýval neoprávněně. Žalobce tvrdí, že již při jeho zadržení opakovaně uváděl, že ho nelze vyhostit, jelikož v případě návratu do země původu mu hrozí azylově relevantní nebezpečí. O právu požádat o mezinárodní ochranu ho Policie ČR, Krajské ředitelství policie Ústeckého kraje, poučila dne 13. 7. 2023. Téhož dne ho převezli do Zařízení pro zajištění cizinců Balková (ZZC), kde ho dle jeho mínění umístili do izolace na blok C.
3. *První zásah.* V sedmidenní lhůtě pro podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany (žádost) dle § 3b odst. 1 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, v rozhodném znění (**zákon o azylu**) žalobce výslovně a opakovaně (ve dnech 13., 14., 15. a 16. 7. 2023) u sociálních pracovníků ZZC „*učinil projev vůle*“, že chce v ČR požádat o mezinárodní ochranu. Sociální pracovníci mu dle jeho tvrzení vždy přislíbili tlumočení a zprostředkování žádosti Policii ČR. K tomu ovšem v rozporu s § 134 odst. 1 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, v rozhodném znění (**zákon o pobytu cizinců**) nedošlo. Žalobce nemohl žádost přednést osobně Policii ČR, jelikož po převezení do ZZC ho umístili do izolace na blok C. Proto se obrátil s žádostí na zaměstnance SUZ. Dne 18. 7. 2023 žalobce v ZZC absolvoval pohovor, během něhož byl poučen o možnosti dobrovolného návratu do země původu. U pohovoru žalobce pracovníkovi opětovně sdělil, že se do Turecka nemůže vrátit, jelikož mu tam hrozí nebezpečí. Sdělil mu také, že v ČR chce požádat o mezinárodní ochranu. To samé pak žalobce sdělil u následujícího pohovoru dne 21. 8. 2023. Žalobce tvrdí, že do jeho práv nezákonně zasáhla SUZ, která mu neumožnila žádost podat a ani nezprostředkovala jeho žádosti ze dní 13., 14., 15., 16. a 18. 7. 2023 Policii ČR.
4. *Druhý zásah plus petit IV a V žaloby.* Žalobce projevil vůli požádat o mezinárodní ochranu také u pohovoru v ZZC dne 21. 7. 2023. Ministerstvo vnitra ovšem na tuto žádost vůbec nereagovalo. Žalobce namítá, že i pokud by projevil vůli požádat o mezinárodní ochranu po uplynutí sedmidenní lhůty dle § 3b odst. 1 zákona o azylu, ministerstvo ho mělo o opožděnosti jeho žádosti formálně vyrozumět, aby měl možnost se proti tomuto postupu procesně bránit. Ministerstvo tak ovšem neučinilo, čímž nezákonně zasáhlo do jeho práv.
5. K tomu žalobce upozorňuje, že mu lhůta k podání žádosti nemohla marně uplynout, jelikož mu SUZ neumožnila podat formální žádost o mezinárodní ochranu a umístěním do izolace v bloku C mu rovněž znemožnila vyhledat odbornou právní pomoc, zejména se poradit o obsahu a významu poučení, které obdržel 13. 7. 2023. Žalobce má za to, že podání formální žádosti bránila překážka na jeho vůli nezávislá. Po dobu jeho izolace na bloku C lhůta k podání žádosti neběžela. Opět začala běžet až poté, co žalobce mohl vyhledat právní pomoc, případně se přímo obrátit s žádostí na Policii ČR. Žalobce se tedy domnívá, že ministerstvo jednalo nezákonně, pokud jeho žádost ze dne 21. 7. 2023 neposoudilo jako včasnou žádost o udělení mezinárodní ochrany a nezahájilo řízení o této žádosti.
6. *Třetí zásah.* Žalobce následně v ZZC využil služeb bezplatné právní pomoci. Dne 8. 8. 2023 Policii ČR zaslal dopis, v němž popsal svou situaci. K němu připojil i výslovnou žádost o

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

poskytnutí mezinárodní ochrany s žádostí o prominutí zmeškání úkonu a navrácení v předešlý stav. Policie ČR mu nevyhověla. Dopisem ze dne 29. 8. 2023 (*pozn. soudu*: jednalo se o písemnost s názvem *Prošetření žádosti o prominutí zmeškání úkonů*) mu sdělila, že lhůta k podání žádosti uplynula 20. 7. 2023 a žalobce podal žádost až 21. 7. 2023. Orgánem příslušným k posouzení jakékoli (tedy i opožděné či nepřípustné) žádosti o udělení mezinárodní ochrany je dle žalobce ministerstvo. Žádný jiný správní orgán není oprávněn žádost „odmítnout“ pro domnělou opožděnost. Policie ČR sice žádosti přijímá dle § 3a odst. 1 písm. a) bodu 4 zákona o azylu, nemůže je však jakkoli vyřizovat. Žalobce tedy tvrdí, že ho na jeho právech nezákonně zkrátila Policie ČR, která jeho žádost ze dne 8. 8. 2023 nepostoupila k vyřízení ministerstvu.

7. Žalobce je přesvědčen, že v důsledku nezákonného postupu všech žalovaných mu nyní hrozí nucené vycestování do Turecka. Od okamžiku zadržení žalobce opakovaně projevoval vůli požádat o mezinárodní ochranu, avšak z žalobci neznámých důvodů toto zůstalo bez reakce. Jeho žádosti o azyl nikdo nepřijal ani nepostoupil Policii ČR. Ministerstvo nezahájilo řízení o žádosti.

II. Vyjádření žalovaných

8. Dle vyjádření ze dne 2. 10. 2023 *ministerstvo* neobdrželo informaci o tom, že by žalobce žádal o udělení mezinárodní ochrany. Sdělilo, že nemá ani žádné podkladové materiály, které by soudu mohlo doložit. Žalobce mu nemůže vyčítat, že nezahájilo řízení, nezpracovalo a neposoudilo žádost, pokud o žádosti žalobce nemělo žádné informace. Ve vyjádření ze dne 12. 10. 2023 *ministerstvo* uvedlo, že s žalobcem v období do 21. 7. 2023 hovořil jeho zaměstnanec Ing. J. L. z oddělení dobrovolných návratů, který však nezajišťuje včasné podání žádosti o mezinárodní ochranu.
9. *SUZ* ve vyjádřeních ze dne 2. a 11. 10. 2023 ozřejmila, že Policie ČR žalobce zajistila dne 11. 7. 2023. Do ZZC byl umístěn 13. 7. 2023 na předubytovací sektor, nikoliv na izolaci. Z předubytovacího sektoru byl žalobce přemístěn 17. 7. 2023. Dne 14. 7. 2023 se sociální pracovnice (Ing. A. D.) dotazovala žalobce, v jakém jazyce požaduje vstupní pohovor, který s ním následně za asistence telefonického tlumočení provedla dne 21. 7. 2023. Dle *SUZ* není pravda, že by žalobce, jak tvrdí, opakovaně projevil vůli požádat o mezinárodní ochranu. V době od 13. do 20. 7. 2023 hovořil se zaměstnanci *SUZ* pouze jedenkrát, a to 14. 7. 2023. V tento den ovšem neprojevil vůli požádat o mezinárodní ochranu. Žalobce mohl projeviti vůli požádat o mezinárodní ochranu i na předubytovacím sektoru, jehož režim ho v tomto neomezoval. Žalobce měl volný přístup ke všem důležitým informacím, které *SUZ* vyvěsila také na nástěnkách a v turečtině. Kdykoli také mohl požádat o pohovor s advokátem, což neučinil. Advokát ostatně byl v ZZC přítomen 17. 7. 2023, o čemž žalobce věděl. Dle *SUZ* žalobce účelově tvrdí, že mu sociální pracovníci neumožnili požádat o mezinárodní ochranu, jakkoli mu v tom nebránila ani *SUZ*, ani jiná součinnostní složka v ZZC (Policie ČR, pracovníci ministerstva).
10. Žádost o udělení mezinárodní ochrany podává zajištěný cizinec v ZZC u cizinecké policie. I pokud by snad zajištěný cizinec podal zaměstnanci *SUZ* ústní žádost o udělení mezinárodní ochrany, žádný právní předpis explicitně nestanovuje, že by *SUZ* byla povinna či vůbec oprávněně předat ústně podanou žádost Policii ČR. *SUZ* v ZZC nevykonává správní činnosti. Za tímto účelem působí v ZZC příslušníci Policie ČR, Ředitelství služby cizinecké policie a zaměstnanci ministerstva, odboru azylové a migrační politiky. Případné rozhodnutí soudu o povinnosti zaměstnanců *SUZ* předávat ústně podané žádosti o udělení mezinárodní ochrany příslušníkům Policie ČR by znamenalo

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

bezprecedentní zásah do chodu zařízení. Dle SUZ je třeba § 134 odst. 1 písm. e) zákona o pobytu cizinců vykládat tak, že SUZ zajištěnému cizinci umožní podat žádost nebo jiný podnět jiným příslušným správním orgánům, nikoliv tak, že takovou žádost za něj učiní. SUZ má dále za to, že nerozhodovala o právech a povinnostech, a tedy ji nelze považovat ani za správní orgán, který by mohl zasáhnout do práv žalobce. K tomu později ve vyjádření ze dne 6. 11. 2023 odkázala i na závěry rozsudku Nejvyššího správního soudu (NSS) ze dne 2. 11. 2023, č. j. 3 Azs 193/2022-41.

11. SUZ ve vyjádření ze dne 20. 10. 2023 k dotazu soudu konkretizovala rozdíl mezi izolací, předubytovacím režimem a běžným režimem zajištěného cizince. Předubytování trvá do momentu, kdy lékař pracující v ZZC (nejčastěji do 7 dnů) potvrdí, že výsledky vstupních zdravotních prohlídek umožňují pobyt cizince v ZZC. Do izolace se umísťuje cizinec, u kterého bylo potvrzeno nakažlivé infekční onemocnění, což není případ žalobce. V předubytování má cizinec stejná práva a povinnosti jako cizinec ve zbytku mírného režimu, jen nemá možnost přímého kontaktu s ostatními cizinci vyjma těch, kteří jsou ve stejnou dobu také umístěni v předubytování. Předubytování cizinci mají k dispozici oddělené patro, samostatný vycházkový prostor, „pohovornu“, kam minimálně jednou týdně dochází sociální pracovník, informační systém (TV/monitor), kde ZZC v mnoha jazykových mutacích vysílá informace o chodu zařízení, o kompetencích jednotlivých zaměstnanců, o možnostech bezplatného právního poradenství, psychologického poradenství. Tyto informace včetně informací o výměně prádla, výdeje stravy, nabídkového listu k nákupům, kontaktů na neziskové organizace, informací o přijímání žádostí a podnětů apod. jsou vyvěšeny také na fyzických informačních tabulích na chodbě předubytovacího režimu. Cizinci jsou poučeni, že v případě potřeby mají zaměstnance SUZ kontaktovat prostřednictvím pracovníků bezpečnostní agentury, což se i běžně děje. Zajištěný cizinec navíc při příchodu obdrží voucher nabitý na 200 Kč, který může využít k telefonování za pomoci telefonního automatu v této oddělené části. Standardně v pondělí mohou cizinci využít právních služeb, o které se hlásí u sociálního pracovníka. V oddělení sice pracují i uklízečky, kuchaři či údržbář, avšak požadavky cizinců jsou oprávněni řešit pracovníci oddělení s klienty, to je mimo jiné sociální pracovníci či tlumočník. SUZ specifikovala, že vstupní pohovor s žalobcem provedla sociální pracovnice Ing. D. dne 21. 7. 2023 již v „běžném“ provozu za asistence telefonického tlumočení smluvního tlumočnicka.
12. Policie ČR dne 9. 10. 2023 sdělila, že žalobce zajistila a následně správně vyhostila z území členských států EU. Rozhodnutí o vyhoštění nabylo právní moci. Žalobce sice posléze požádal cizineckou policii o navrácení lhůty k podání žádosti o mezinárodní ochranu, čemuž ovšem policie nevyhověla. Zjistil, že Policie ČR i sociální pracovníci SUZ žalobce poučili o možnostech a podmínkách právní pomoci. Ve vyjádření ze dne 17. 10. 2023 Policie ČR označila dvě inspektorky pracující v ZZC, které s žalobcem prováděly úkony spojené s jeho zajištěním včetně jeho výslechu.
13. Soud si od ministerstva a SUZ vyžádal další podklady. Ministerstvo vnitra ve sdělení ze dne 20. 11. 2023 potvrdilo, že Ing. L. o pohovorech stran dobrovolných návratů nevyhotovuje protokoly. Také vedoucí oddělení dobrovolných návratů potvrdila, že protokoly nevyhotovují. Dále uvedla, že dobrovolný návrat „není řešen ve správním řízení, tj. se k němu nevede správní spis. Jedná se o nenárokovou pomoc s vycestováním, kterou nabízí [ministerstvo podle § 123 zákona o pobytu cizinců]. [S žalobcem proběhla] celkem 4 setkání, a to 17. 7.; 21. 7.; 27. 7. a 10. 8. Během prvního setkání [žalobce] sdělil, že je žadatelem o mezinárodní ochranu a nemá zájem o [dobrovolný návrat]. Během druhého sdělil,

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

že sociálnímu pracovníkovi sdělil, že chce žádat o [mezinárodní ochranu] i přesto, že vypršela zákonná lhůta pro podání žádosti. Svůj úmysl žádat v ČR o [mezinárodní ochranu] zmínil [žalobce] při každém setkání s tím, že ze strany pracovníka [oddělení dobrovolných návratů] vždy bylo v reakci na to uvedeno, že [mezinárodní ochranu] je třeba řešit se sociálním pracovníkem zařízení. V rámci kompetencí, které mají jednotliví pracovníci v ZZC stojí řízení o mezinárodní ochraně, stejně jako informování o něm zcela mimo pracoviště dobrovolných návratů. V souvislosti s řízením o mezinárodní ochraně tedy pracovníci [oddělení dobrovolných návratů] nemají žádná práva ani povinnosti plynoucí ze zákona či interních předpisů“.

14. SUZ v reakci na výzvu předložila soudu dne 21. 11. 2023 Vnitřní řád ZZC B., záznam z jednání sociální pracovnice Ing. D. s žalobcem dne 21. 7. 2023 a část záznamu o návštěvách ze dne 17. 7. 2023 k prokázání přítomnosti právníka v ZZC.

III. Ústní jednání

15. K ústnímu jednání dne 22. 11. 2023 soud ustanovil tlumočníka do tureckého jazyka pana B. T, který žalobci tlumočil obsah jednání v Zařízení pro zajištění cizinců Vyšní Lhoty, jež se k jednání připojilo formou videokonference. Tlumočník složil do rukou předsedkyně senátu slib dle § 26 odst. 3 ve spojení s § 7 odst. 2 zákona č. 354/2019 Sb., o soudních tlumočnících a soudních překladatelích, v rozhodném znění. Za pomoci videokonference se soud spojil také s ZZC Bálková, kde se k připojenému zařízení dostavili předvolané svědkyně a předvolaní svědci. V Bálkové se jednání účastnil také pracovník SUZ. Ministerstvo se z jednání omluvalo, Policie ČR se bez omluvy jednání neúčastnila.
16. Soud poučil žalobce, že v případě jím tvrzených zásahů konkretizovaných v žalobě nemůže jít o jednorázový ukončený zásah, jak žalobce neobratně specifikoval v původních petitech. Soud tedy v souladu s rozsudkem NSS ze dne 26. 3. 2021, č. j. 6 As 108/2019-39, č. 4178/2021 Sb. NSS, ŽAVES, bod 109, poučil žalobce o potřebě změnit a upřesnit tyto žalobní petity tak, aby odpovídaly povaze zásahu, proti kterému se žalobce brání. Tomu žalobce vyhověl, kdy v závěru jednání formuloval k deklaratorním petitům uplatněným v žalobě, jejich zápuřčí verzi, zároveň petity formuloval obecněji než původně.
17. Zástupce žalobce odkázal na žalobu. Žádost žalobce není účelová, jelikož žalobce od počátku tvrdí, že má v Turecku reálný problém, což prokazuje obžaloba, kterou soudu zaslal. Byť již před předáním do ZZC vyjevil Policii ČR, že chce žádat o azyl v Německu, jakmile zjistil, že se do Německa nedostane, tento názor přehodnotil. Dožadoval se, aby soud v pochybnostech postupoval ve prospěch žalobce. Dále poukázal na složitou situaci žalobce, který neovládá češtinu, a navíc je právní laik. Opakovaně usiloval o podání žádosti o mezinárodní ochranu, avšak jeho projevy vůle zůstaly bez odezvy. Žalobci nelze vyčítat, že se nesnažil žádost o udělení mezinárodní ochrany podat. Zástupce žalobce také upozornil na nejasnou roli sociálních pracovníků, jejichž prostřednictvím cizinci podávají žádosti o mezinárodní ochranu. V praxi si potenciálního žadatele pracovníci v ZZC přehazují jako „horký brambor“. Zástupce žalobce se domnívá, že v tomto případě šlo o nedorozumění, resp. špatně nastavené fungování správních orgánů v ZZC, které do procesu podávání žádostí o mezinárodní ochranu nějakým způsobem vstupují. Na jiném případě pak demonstroval, že navzdory podrobnému telefonického návodu, jak podat žádost, nedokázal jiný cizinec v ZZC Bálková žádost úspěšně podat. Zástupce musel za ním cestovat do ZZC, aby mu zprostředkoval možnost požádat o mezinárodní ochranu.

18. Zástupce SUZ měl za to, že její pracovníci neporušily žádné jim stanovené povinnosti. Ničeho nezanedbali. Upozornil, že cizinci v ZZC dle zákona o azylu podávají žádosti o mezinárodní ochranu Policii ČR, nikoli sociálním pracovníkům SUZ. Měl za to, že žalobce do 21. 7. 2023 neřekl ani sociálnímu pracovníkovi, ani Policii ČR, že chce žádat o udělení mezinárodní ochrany v ČR. Pokud by zaměstnanec SUZ měl takovou informaci od žalobce, předal by ji e-mailem Policii ČR. V tomto případě nic takového žalobce pracovníkům SUZ nesdělil.
19. Policie ČR ani ministerstvo se jednání neúčastnily.
20. Soud na jednání provedl listinné důkazy a dokazoval také za pomoci výpovědí svědků.
21. Z protokolu sepsaného Policií ČR o výsledku žalobce dne 12. 7. 2023 soud zjistil, že žalobce již před předáním do ZZC uvedl, že zamýšlel žádat o udělení mezinárodní ochrany v Německu; současně uvedl, že mu v případě návratu do země původu hrozí trestní stíhání za styk s lidmi, kteří nesouhlasí s vládou. S těmito lidmi se stýká, a proto mu hrozí vězení. To ostatně plyne i z rozhodnutí Policie ČR ze dne 13. 7. 2023, jimiž žalobci uložila správní vyhoštění dle § 119 odst. 1 písm. b) bod 3 a 4 zákona o pobytu cizinců a za účelem správního vyhoštění ho zajistila dle § 124 odst. 1 písm. b) téhož zákona. Tvrzení o pronásledování v Turecku žalobce posléze doložil ověřeným překladem obžaloby na jeho osobu podané k Vrchnímu státnímu zastupitelství v Ispartě pro sympatizování s hnutím Fetullaha Gülena (skutek datován ke dni 13. 4. 2023).
22. Téhož dne, tj. 13. 7. 2023, Policie ČR žalobce (ještě před jeho předáním do ZZC) informovala o možnosti podat žádost o mezinárodní ochranu. Informace je ve spisu Policie ČR založena jak v češtině, tak v turecké jazykové mutaci. Tuto listinu podepsal žalobce i tlumočnick, který byl předání listiny přítomen. Následně je v policejním spisu založen protokol ze dne 13. 7. 2023 o předání žalobce do ZZC.
23. Další listinou je vytištěný e-mail Ing. D., sociální pracovnice SUZ, ze dne 21. 7. 2023, která sdělila Policii ČR, že žalobce u vstupního pohovoru téhož dne projevil vůli požádat o mezinárodní ochranu, na což navazuje písemně sepsaná žádost žalobce o udělení mezinárodní ochrany z téhož dne spolu s přílohami. SUZ předložila o jednání s Ing. D. zápis. V tomto zápisu je předně uvedena informace, že o jednání Ing. D. s žalobcem dne 13. 7. 2023 nevyhotovila SUZ záznam. K jednání dne 21. 7. 2023 Ing. D. do zápisu zaznamenala, že za asistence telefonického tlumočení v tureckém jazyku provedla s žalobcem vstupní pohovor. Seznámila ho např. s kompetencemi sociálních pracovníků a jednotlivých pracovišť v ZZC, dalšími informacemi nutnými pro jeho orientaci v ZZC, vnitřním řádem, jeho právy a povinnostmi v ZZC, ale také s nabídkou dobrovolného návratu či činnostmi nevládních organizací. Dále v něm uvedla, že žalobce u ní verbálně požádal o mezinárodní ochranu a že o žádosti e-mailem informovala Policii ČR. Dle tohoto zápisu je bez další specifikace uvedeno, že žalobce byl poučen o sedmidenní lhůtě, taktéž o rozhovoru jak s Policií ČR, tak s pracovníky ministerstva, oddělení azylové a migrační politiky.
24. Na formulář s žádostí o udělení mezinárodní ochrany reagovala Policie ČR informací z téhož dne, tj. z 21. 7. 2023, v níž uvedla, že žalobce podal žádost po uplynutí zákonné lhůty. Jeho projev vůle tedy nelze považovat za žádost o udělení mezinárodní ochrany dle § 3b zákona o azylu. K tomu Policie ČR připojila úřední záznam z téhož dne (podepsaný prap. P. a prap. E-), dle něhož Policie ČR žalobce informovala o tom, že podal žádost po

lhůtě, tedy v čase, kdy nebyl oprávněn žádat, avšak žalobce odmítl podepsat informaci o zániku jeho oprávnění žádat v ČR o mezinárodní ochranu.

25. V policejním spisu je dále založena žádost žalobce o prominutí zmeškání úkonu včetně opětovné žádosti o udělení mezinárodní ochrany ze dne 8. 8. 2023, jejíž podání u Policie ČR zprostředkovala e-mailem Ing. D. Policie ČR si vyžádala vyjádření SUZ k tomuto podání. SUZ v přípisu ze dne 9. 8. 2023 uvedla, že v období od 13. do 16. 7. s žalobcem mluvil sociální pracovník pouze jedenkrát. Dle tohoto vyjádření se ho dne 14. 7. 2023 sociální pracovnice Ing. D. dotázala, v jakém jazyce požaduje provést vstupní pohovor. Policie ČR pak reagovala na podání žalobce ze dne 8. 8. 2023 souhrnně písemností ze dne 29. 8. 2023 nazvanou *prošetření žádosti o prominutí zmeškání úkonů*. Písemnost podepsal vedoucí cizinecké skupiny ZZC Balková. Policie neshledala pochybení, zopakovala, že pro marné uplynutí lhůty k podání žádosti o mezinárodní ochranu nelze na projev žalobce nahlížet jako na platné prohlášení o mezinárodní ochranně a řízení o udělení mezinárodní ochrany nelze zahájit.
26. Z vnitřního řádu ZZC Balková, ve znění účinném k 30. 11. 2021 vyplynulo, že SUZ umísťuje příchozí cizince na tzv. předubytovací oddělení, a to do ukončení vstupních zdravotních prohlídek. Některé ze služeb poskytovaných v ZZC pak zde umístěným cizincům SUZ poskytuje v odlišném rozsahu a režimu, který stanoví vedoucí ZZC (čl. 5 odst. 3 a čl. 23 odst. 2). Dle čl. 6 SUZ poskytuje cizincům sociální služby. Cizinci mohou sociálního pracovníka kontaktovat na jeho pracovišti v určených hodinách nebo mohou kontaktovat jiného pracovníka, a předat mu požadavek na kontakt se sociálním pracovníkem, který cizince následně vyhledá. Sociální pracovník mimo jiné zprostředkovává kontakty s dalšími institucemi [čl. 6 odst. 5 písm. d)]. Cizinec může uplatnit požadavek na rozhovor s organizačním pracovníkem skupiny příjmu v neodkladné situaci i prostřednictvím zaměstnance bezpečnostní služby. Dle čl. 21 má cizinec právo podávat žádosti, stížnosti a podněty za účelem uplatnění jeho práv. Za tímto účelem SUZ zveřejňuje informace na veřejně přístupné tabuli. Dle čl. 21 odst. 4 cizinec může požádat o rozmluvu mj. s Policií ČR v ZZC. Dle čl. 10 odst. 5 má cizinec právo přijímat návštěvy stran právní pomoci. SUZ k tomu doložila také její tvrzení o přítomnosti právníka v ZZC archem přítomnosti, dle něhož byl v ZZC přítomen právník v pondělí 17. 7. 2023 od 17:25 do 19:32 hod.
27. Ing. A. D., sociální pracovnice u SUZ, vypověděla, že 13. 7. 2023 šla za účelem nástupu žalobce do ZZC do kanceláře v předubytovacím sektoru, kde ovšem sociální pracovníci běžně nepůsobí (sektor C). Tam ji žalobce sdělil, že mluví turecky a v turečtině chce vést pohovor. Ing. D. tedy objednala tlumočnicka do turečtiny, o čemž žalobce informovala. Na další službě pak s žalobcem provedla za pomoci telefonního tlumočení vstupní pohovor, při němž jí žalobce oznámil, že má zájem o udělení mezinárodní ochrany v ČR. Poté postupovala standardně jako i v jiných případech. Předala informaci o žalobcem projeveném zájmu o mezinárodní ochranu e-mailem na pracoviště Policii ČR a ministerstva, oddělení dobrovolných návratů (obě sídlí v ZZC Balková). Dále k dotazu soudu Ing. D. sdělila, že žalobce pravděpodobně až do 21. 7. 2023 nikdo neinformoval o tom, jak ZZC funguje, neinformovali ho o kompetencích sociálních pracovníků, o vnitřních pravidlech, kterými se řídí ZZC a jiných důležitých aspektech pobytu cizince v ZZC. Tyto informace se cizinci dozvídají u vstupního pohovoru. Stanovení termínu vstupního pohovoru závisí od toho, jak sekretariát domluví tlumočnicka. Někdy se vstupní pohovor koná hned v první nebo druhý den po nástupu cizince do ZZC, ale rozhodně to netrvá měsíc. Během vstupního pohovoru sociální pracovník informuje cizince o vnitřním

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

řádu, o čase, kdy může jít do jídelny na jídlo, o různých pravidlech, např. o telefonování, dále se pak cizinec dotazuje na osobnější otázky, např. o rodině, jak se dostal do ČR, zda má pas, jaký je jeho cíl, nebo co potřebuje. Ing. D. dále sdělila, že dle vnitřního systému vidí, kdy cizinec byl umístěn do ZZC a dle toho vždy ví, do jakého dne může žádat o mezinárodní ochranu. Vychází z toho, že nejpozději ke dni nástupu do ZZC by cizinec měl být poučen o sedmidenní lhůtě k podání žádosti. Cizinci mají ve všech sektorech ZZC nástěnky, na nichž jsou uvedeny informace stran vnitřního řádu, ale např. i k postupu nutnému k podání žádosti o mezinárodní ochranu. Tyto informace „běží“ také v televizi. Zajištění cizinci mohou denně kontaktovat sociální pracovníky v jejich kanceláři od 9:00 do 11:00 hod. a od 14:00 do 16:00 hod. Denně s nimi tedy mohou mluvit. Nadto mohou sociální pracovníky zavolat i přes „security“ (pozn. soudu: soukromá bezpečnostní služby, která na cizince v ZZC dohlíží). Takovou možnost měl i žalobce. Dle svědkyně cizinci na předubytovacím sektoru čekají na výsledky jejich zdravotních testů. Jsou izolováni od jiných cizinců v uzamčeném sektoru. Mají stejná práva a stejný přístup k sociálním pracovníkům, jako jiní cizinci, kteří jsou již umístěni v „běžném“ režimu.

28. Ing. R. K., sociální pracovník u SUZ, vypověděl, že s žalobcem určitě mluvil, ale nevzpomíná si na podrobnosti. Nevedl s ním vstupní (oficiální) pohovor. Žalobce u něj o mezinárodní ochranu nežádal, což žalobce potvrdil. Cizinci mají vyhrazený čas, kdy mohou chodit k sociálnímu pracovníkovi. S ním pak řeší např. to, že jim chybí oblečení nebo když něco potřebují vysvětlit. Standardně, pokud cizinec projeví zájem žádat o mezinárodní ochranu, sociální pracovník zašle informativní e-mail na cizineckou policii v ZZC, kopie toho e-mailu jde také pracovníkům ministerstva, odboru azylové a migrační politiky, kteří se zabývají azylovou problematikou v ZZC. Toto zapíše i do informačního systému SUZ. K dotazu zástupce žalobce svědek sdělil, že jazykovou bariéru s cizinci řeší za pomoci překladače google. Již ví, že pokud mu žalobce v turečtině sdělí [nesrozumitelně], tak se ho přes překladač zeptá, zda skutečně chce požádat o azyl.
29. A. F., sociální pracovníce u SUZ, vypověděla, že s žalobcem jednala. Nepamatuje se ovšem o čem. Většinou s cizinci řeší provozní záležitosti jako žádosti o nové oblečení či změnu stravy. Ohledně mezinárodní ochrany s žalobcem nemluvila, což žalobce k dotazu soudu potvrdil. Za běžných okolností, pokud cizinec projeví vůli požádat o mezinárodní ochranu, okamžitě zasílá e-mail na cizineckou policii a oddělení azylové a migrační politiky, a to nezávisle na lhůtě nebo na tom, jaký má konkrétní cizinec paragraf. Termín vstupního pohovoru závisí na termínu, v němž je domluven tlumočník. Z její zkušenosti se vstupní pohovor realizuje nejpozději 3 až 7 dní od nástupu cizince do ZZC, ale jsou z toho i výjimky. U pohovoru seznamuje cizince s vnitřním řádem, říká mu, na co má nárok a na co nárok nemá. Pak se ho doptává na osobnější otázky, např. na cestu, na rodinu apod. U vstupního pohovoru sociální pracovníci neoznamují cizincům, že mohou žádat o mezinárodní ochranu.
30. M. Č., DiS., sociální pracovníce u SUZ, vypověděla, že se s žalobcem určitě setkala a řešila s ním provozní záležitosti. Vyloučila, že by žalobce u ní projevil zájem žádat o mezinárodní ochranu, což potvrdil i sám žalobce. Při příchodu cizince do ZZC se sociální pracovník ptá cizince, v jakém jazyku požaduje vést vstupní pohovor, dále se ptá, zda cizinec žádá o právní poradenství a popř., zda má na sociálního pracovníka nějaké otázky. Vstupní pohovor se realizuje někdy ihned (pokud cizinec rozumí česky), nebo s kolegou (pokud cizinec mluví anglicky), jinak se objednáva tlumočník, a to na další den, maximálně za 7-8 dní od úvodní rozmluvy. Vstupní pohovor po více než sedmi dnech je opravdu výjimečný.

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

31. G. S. S. S., *tlumočník u SUZ*, vypověděl, že žalobci netlumočil, jelikož on tlumočí do arabštiny a žalobce mluví turecky. Žalobce potvrdil, že tlumočnicka měl pouze na telefonu, nikoli v zařízení.
32. J. P., *inspektorka Policie ČR, cizinecká skupina Bálková*, vypověděla, že je zařazena v rámci Služby cizinecké policie na skupině Bálková. S žalobcem jednala u jeho příjmu 13. 7. 2023 v 15:00 hod. a po úvodních úkonech ho předala SUZ. Toho dne žalobce u ní neprojevil vůli žádat o mezinárodní ochranu. Nijak s ní nekomunikoval. Informaci o možnosti v ZZC žádat o mezinárodní ochranu žalobce dostal od zajišťujícího útvaru Police ČR (Krajské ředitelství policie Ústeckého kraje) za účasti tlumočnicka. Pokud by tato listina ve spisu chyběla, předala by ji žalobci svědkyně. Dne 21. 7. 2023 v 11:00 hodin obdržela informaci od Ing. D. o vůli žalobce žádat o mezinárodní ochranu. V 11:15 si svědkyně pozvala žalobce. S žalobcem nejednala za přítomnosti tlumočnicka, o vůli žalobce žádat o mezinárodní ochranu věděla od sociální pracovnice SUZ, proto toto s ním nijak neřešila. Svědkyně s žalobcem provedla nezbytné úkony. Konkrétně kontrolovala jeho záchytovou kartu, kde zjistila, že žalobce podává žádost pozdě. Předala mu tedy formulář k podání žádosti o mezinárodní ochranu k vyplnění a následně mu také předložila informaci s poučením o sedmidenní lhůtě ze dne 13. 7. 2023 a také poučení o tom, kdy zaniklo jeho právo žádat o mezinárodní ochranu (zaniklo dne 20. 7. 2023), a to v češtině i turečtině. Žalobce odmítl toto poslední poučení podepsat. Svědkyně následně všechny podklady zkompletovala, udělala poznámku do záchytové karty a vše předala přes „budník“ ministerstvu, oddělení migrační a azylové politiky, konkrétně kolegyním v ZZC Bálková. Současně o tom informovala ministerstvo e-mailem. K dotazu soudu svědkyně dále upřesnila, že je povinna cizince, který opožděně žádá o mezinárodní ochranu, o této skutečnosti informovat, a proto vydala cizinci informaci (poučení) o tom, že jeho žádost nelze podle § 3b zákona o azylu považovat za žádost o mezinárodní ochranu. O dalším postupu ministerstva neví. Cizinec může uvést zvláštní důvody, pro které nestihl požádat včas, může také požádat o navrácení lhůty, ale nic takového nenapsal ani nenaznačil, a proto se svědkyně nesnažila sehnat tlumočnicka, aby se žalobce mohl vyjádřit.
33. Jednou s možností cizince požádat v ZZC o mezinárodní ochranu je to, že požádá přes sociální pracovníci, ale cizinec ji může oslovit i sám v rámci pohovoru s cizineckou policií. Může se s policistou potkat na chodbě, může to říct komukoliv, ale taková informace se k Policii ČR nedostala. Pokud by cizinec projevil vůli žádat o mezinárodní ochranu u eskorty nebo u střežení, byl by takový policista povinen předat informaci cizinecké policii. Domnívá se, že pokud by cizinec projevil vůli žádat o mezinárodní ochranu u soukromé bezpečnostní služby v ZZC, měl by její pracovník informovat sociální pracovníky SUZ, kteří pak kontaktují Policii ČR.
34. L. E., *inspektorka Policie ČR, cizinecká skupina Bálková*, vypověděla, že žalobce do ZZC nepřijímala. Do kontaktu s ním přišla 21. 7. 2023, kdy žalobce vyjevil vůli žádat o mezinárodní ochranu. Její kolegyně P. k tomu zpracovávala podklady. Žalobce odmítl podepsat poučení (v turečtině) o tom, že jeho projev vůle nelze považovat za žádost o udělení mezinárodní ochrany. Prap. E. se podepsala na protokol, aby ztvrdila, že cizinecká policie vše žalobci vysvětlila. Standardně se poučení tiskne ve dvou vyhotoveních, zaeviduje se do informačního systému a odesílá se to e-mailem k místnímu pracovišti ministerstva, oddělení migrační a azylové politiky. Dále se spis předává kolegyním z tohoto oddělení ministerstva, které rovněž sídlí v ZZC Bálková. Jedno obdrží cizinec, druhé se zakládá do spisu cizinecké policie v ZZC. Svědkyně potvrdila, že její kolegyně P. provedla veškeré úkony, které v těchto případech na policii dělají.

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

35. Ing. J. L., ministerský rada u Ministerstva vnitra, oddělení dobrovolných návratů, ZZC Balková, vypověděl, že s žalobcem dne 17. 7. 2023 za účasti tlumočnicka projednával možnost dobrovolného návratu do Turecka. Neexistuje o tom zápis, jelikož zápisy standardně nevyhotovuje; jen si poznamená datum, kdy s cizincem mluvil. Žalobce mu sdělil, že chce žádat o mezinárodní ochranu, načež mu Ing. L. doporučil, aby toto řekl sociálnímu pracovníkovi. K dotazu soudu svědek sdělil, že žádosti o mezinárodní ochranu zpracovávají jeho kolegyně a kolegové z jiného oddělení ministerstva (pozn. soudu: odboru migrační a azylové politiky), kterým informaci nepředal.

IV. Posouzení věci

36. Žalobce se domáhá ochrany před nezákonnými zásahy SUZ (nezprostředkování vůle podat žádost), Policie ČR (nepředání žádosti ministerstvu) a ministerstva (zjednodušeně řečeno nezahájení řízení). Každý z těchto správních orgánů sehraává v procesu, který směřuje k podání žádosti o mezinárodní ochranu, určitou roli. SUZ zajišťuje zajištěným cizincům základní servis včetně předávání jejich požadavků příslušným správním orgánům (část IV.A.). Policie ČR je v zařízení pro zajištění cizinců místem, kde cizinci mohou formálně projevit vůli žádat o mezinárodní ochranu (část IV.B.). Ministerstvo pak posuzuje tyto projevy vůle (resp. žádosti) a vede vlastní řízení o posouzení žádosti o mezinárodní ochranu (část IV.C.).
37. Soud předesílá, že v této věci vydal předběžné opatření (usnesení ze dne 12. 10. 2023), jímž Policii České republiky zakázal, aby do doby právní moci rozhodnutí v této věci realizovala správní vyhoštění žalobce z území ČR. Tím předešel možné realizaci správního vyhoštění žalobce do země jeho původu před posouzením důvodností jeho žaloby.
38. Z dokazování vyplynulo, že poté, co byl žalobce umístěn v ZZC Balková, se ho 13. 7. 2023 tázala sociální pracovnice Ing. D. na jazyk, v němž chce provést vstupní pohovor a následně zajišťovala tlumočnicka. Dne 17. 7. 2023 u tlumočeného pohovoru s Ing. L. z odboru dobrovolných návratů žalobce vyjevil vůli žádat o mezinárodní ochranu. Jmenovaný však informaci o tom nepředal dál; jen žalobci řekl, že se má obrátit na sociálního pracovníka. Poté 21. 7. 2023 u vstupního pohovoru s Ing. D. žalobce za přítomnosti tlumočnicka zopakoval, že chce žádat o udělení mezinárodní ochrany. Ing. D. tuto informaci předala Policii ČR, která žalobci sdělila, že žalobce projevil vůli žádat po uplynutí lhůty, kterou k tomu měl. Následně ministerstvu, oddělení migrační a azylové politiky postoupila žalobcem vyplněný formulář s žádostí o mezinárodní ochranu.
39. Žalobce u jednání souhlasil s výše uvedeným shrnutím skutkového děje, avšak dodal, že nesouhlasí s výpovědí Ing. D., jelikož u ní projevil vůli žádat o mezinárodní ochranu již dřív. Dne 13. 7. 2023 s nikým nemluvil o záměru podat žádost o mezinárodní ochranu. Poprvé tento záměr vyjevil 14. nebo 15. 7. 2023 u Ing. D. během její návštěvy na předubytovacím sektoru C v ZZC Balková.
40. Dle § 82 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (s. ř. s.) se *každý, kdo tvrdí, že byl přímo zkrácen na svých právech nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením (dále jen „zásah“) správního orgánu, který není rozhodnutím, a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo, může se žalobou u soudu domáhat ochrany proti němu nebo určení toho, že zásah byl nezákonný.*
41. Soud poskytuje ochranu před nezákonným zásahem tehdy, je-li žalobce přímo (1. podmínka) zkrácen na svých právech (2. podmínka) nezákonným (3. podmínka) zásahem, pokynem nebo donucením („zásahem“ v širším smyslu) správního orgánu, které

nejsou rozhodnutím (4. podmínka), a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasazeno (5. podmínka). Není-li, byť jen jediná z uvedených podmínek splněna, nelze žalobci ochranu podle § 82 a násl. s. ř. s. poskytnout [srov. rozsudek NSS ze dne 17. 3. 2008, č. j. 2 Aps 1/2005-65, č. 603/2005 Sb. NSS].

42. Nejprve soud zkoumá splnění čtvrté podmínky, neboť shledá-li, že tvrzený zásah je rozhodnutím, resp. že o zásah pojmově vůbec nemůže jít, žalobu shledá nepřipustnou (srov. rozsudky NSS ze dne 19. 9. 2007, č. j. 9 Aps 1/2007-68, č. 1382/2007 Sb. NSS; a ze dne 18. 12. 2019, č. j. 6 As 167/2019-36, č. 3973/2020 Sb. NSS). V druhém kroku soud zváží, zda žalobce vyčerpal všechny právní prostředky nápravy (§ 85 s. ř. s.). Následně zkoumá včasnost žaloby a posuzuje, zda došlo v posuzovaném případě k přímému zkrácení práv žalobce, a zda byl zásah zaměřen přímo proti žalobci, tj. zda byl zásah dostatečně individualizován. Teprve v případě splnění všech těchto podmínek se soud může zabývat žalobou věcně a posoudit, zda byl namítaný zásah nezákonný, či nikoliv (srov. rozsudek rozšířeného senátu NSS z 21. 11. 2017, č. j. 7 As 155/2015-160, č. 3687/2018 Sb. NSS, který následně zrušil Ústavní soud nálezením ze dne 15. 5. 2018, sp. zn. II. ÚS 635/18, nicméně tyto závěry nezpochybnil).

43. S ohledem na právě uvedené se soud v každé z níže uvedených částí nejprve zabýval splněním podmínek řízení a poté tvrzenou nezákonností konkrétních zásahů.

IV.A. *SUZ nebránila žalobci podat žádost o udělení mezinárodní ochrany*

44. Soud nepochybuje o tom, že jednání či nejednání pracovníků SUZ, v jehož důsledku mělo dle tvrzení žalobce dojít k marnému uplynutí lhůty k podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany, jakkoli žalobce včas projevil vůli tuto žádost podat, splňuje definiční znaky zásahu ve smyslu § 82 s. ř. s. Zásahovou žalobu tedy nelze bez dalšího odmítnout. K tomu soud doplňuje, že SUZ je i pasivně legitimovaným subjektem. NSS v rozsudku 3 Azs 193/2022, bod 21, vysvětlil, že činnosti SUZ spadají převážně do tzv. pečovatelské veřejné správy. Přisvědčil ovšem, že v obecné rovině je také přípustnou zásahová žaloba proti SUZ, která neumožnila či zabránila zajištěnému cizinci podat žádost o udělení mezinárodní ochrany (body 23 až 26). Žalobci nelze upřít, že 8. 8. 2023, tj. před podáním zásahové žaloby, podal také žádost o prominutí zmeškání úkonu spolu s novou (opětovnou) žádostí o mezinárodní ochranu. Jakkoli se ve formálním slova smyslu nejedná o opravný prostředek proti postupu SUZ, soud má za to, že žalobce tímto úkonem „překročil“ přes podmínku subsidiarity žaloby ve smyslu § 85 s. ř. s.

45. Dle § 3a odst. 1 písm. a) bod 4 zákona o azylu, je zajištěný cizinec oprávněn podat žádost o udělení mezinárodní ochrany Policii ČR. Dle § 3b odst. 1 téhož zákona musí žádost podat ve lhůtě 7 dnů od poučení, jinak jeho oprávnění žádat zanikne. Dle § 134 odst. 1 písm. e) zákona o pobytu cizinců [provozovatel ZZC] *zajištěnému cizinci za podmínek stanovených tímto zákonem umožní podat žádost nebo jiný podnět státním orgánům České republiky nebo mezinárodními organizacím za účelem uplatnění jeho práv a tyto na své náklady neprodleně odešle, nemá-li cizinec dostatečné finanční prostředky.*

46. I dle rozsudku 3 Azs 193/2022, body 21 až 26, musí SUZ vytvořit cizinci podmínky, aby mohl podat žádost o udělení mezinárodní ochrany. Pokud by SUZ neposkytla žalobci informace, resp. pokud by ho o podmínkách podání žádosti informovala zavádějícím způsobem či by mu nezajistila kontakt s příslušníky Policie ČR za účelem podání žádosti, nezákonně by zasáhla do jeho veřejných subjektivních práv.

47. V této věci je důležité, že Policie ČR uložila žalobci správní vyhoštění a za tímto účelem žalobce zajistila (obě rozhodnutí ze dne 13. 7. 2023 založeny ve správním spise). Policie ČR ve vyjádření k žalobě ze dne 9. 11. 2023 uvedla, že rozhodnutí ve věci správního vyhoštění žalobce nabylo právní moci dne 25. 7. 2023. Ve smyslu nálezu Ústavního soudu ze dne 29. 11. 2016, sp. zn. I. ÚS 630/16, má vyhoštěný cizinec právo na účinný opravný prostředek, který spočívá jednak v možnosti podat odvolání proti rozhodnutí o uložení správního vyhoštění (§ 170 odst. 2 zákona o pobytu cizinců), jednak v možnosti požádat o udělení mezinárodní ochrany dle zákona o azylu, jelikož žádost zakládá překážku realizace správního vyhoštění po dobu řízení o ní (§ 119 odst. 7 zákona o pobytu cizinců; nově pak žádost zakládá i překážku rozhodnutí o uložení správního vyhoštění – k tomu viz rozsudek Soudního dvora EU ze dne 9. 11. 2023, ve věci C-257/22, *CD proti Ministerstvu vnitra ČR*¹). Dle nálezu I. ÚS 630/16, bod 45 a násl., není sedmidenní lhůta k podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany zakotvená v § 3b odst. 1 zákona o azylu nepřiměřená. Navíc žádost spočívá v neformalizovaném úkonu, který je toliko ústním či písemným sdělením adresovaným Policii ČR, že cizinec žádá o mezinárodní ochranu. Krátkost této lhůty musí vyvažovat právo na právní pomoc (nález I. ÚS 630/16, bod 52 a násl.). Zajištěné osoby totiž v obecné rovině mají zvláštní potřebu účinné právní pomoci, jelikož jsou zbaveny osobní svobody, jsou v neznámém prostředí, zpravidla neznají jazyk, neorientují se v právním systému daného státu a při návratu do země původu jim může hrozit závažná újma. Pouze s pomocí kvalifikované právní pomoci tak může být zajištěno, že dotčené osoby plně chápou význam a důsledky všech správních řízení, která se s nimi vedou, a všech právních možností, které se jim nabízejí.
48. Mezi stranami není sporné, že žalobce dne 13. 7. 2023 obdržel informaci o možnosti podat žádost o udělení mezinárodní ochrany v ZZC ve lhůtě 7 dnů. Byl také poučen o následcích zmeškání této lhůty (k přetrvávajícím nedostatkům tohoto poučení viz nález I. ÚS 630/16, bod 65 a 66). Žalobce netvrdí, že by během zajištění neměl informace stran podávání žádosti o mezinárodní ochranu. V této souvislosti není pro soud ani tak podstatné dílčí obecné tvrzení, že mu SUZ údajně znemožnila vyhledat právní pomoc (s. 3 žaloby *in fine*). Ostatně žalobce v žalobě tvrdil, že o podání žádosti usiloval opakovaně, a to u sociálních pracovníků SUZ ve dnech 13., 14., 15. a 16. 7. 2023. K projevení vůle žádat o mezinárodní ochranu přitom plně postačuje neformální ústní či písemný úkon, o který žalobce dle tvrzení obsažených v žalobě usiloval i bez odborné právní pomoci. Pro posouzení důvodnosti žaloby v této části je tedy klíčové zjistit, zda sociální pracovníci SUZ *skutečně zanedbali své povinnosti* a záměr žalobce požádat o mezinárodní ochranu *nezprostředkovali* pracovníkům Policie ČR, jak tvrdí žalobce.
49. Při dokazování tvrzení stran nezákonného zásahu SUZ se soud inspiroval rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 16. 8. 2016, č. j. 10 A 50/2016-32. Vypůjčil si z něj závěry ohledně přenosu důkazního břemene.

Důkazní břemeno ohledně tvrzení žalobce o omezení práva podat žádost [§ 134 odst. 1 písm. e) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky] může být přesunuto na žalovaný správní orgán pouze tehdy, pokud žalobce uvádí dostatečně konkrétní a věrohodná tvrzení o tom, jakým způsobem a kdy se žádost pokoušel podat, a pokud mu zároveň podmínky omezení na osobní svobodě znemožňují jeho tvrzení prokázat.

Důkazní břemeno o nepodání žádosti [§ 134 odst. 1 písm. e) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky] může správní orgán unést prokázáním, že v příslušném zařízení pro zajištění cizinců existují dostatečné garance zajišťující právo žádost podat, a to

¹ ECLI:EU:C:2023:852.

například interní směrnice pro zaměstnance zařízení či evidence podání žádostí o mezinárodní ochranu.

50. Žalobce již v žalobě uvedl dostatečně konkrétní tvrzení. Označil dny, kdy se domáhal učinění (a registrace) projevu vůle za účelem žádosti o mezinárodní ochranu, a také to, že se toho domáhal u sociální pracovnice. Po žalobci, který je umístěn v ZZC a neovládá češtinu, nelze požadovat víc. Proto důkazní břemeno přešlo na SUZ.
51. Soud zejména poukazuje na vnitřní řád ZZC Balková, který v obecné rovině poskytuje cizinci dostatečné garance práva žádat o mezinárodní ochranu (bod 26 shora). Žalobce byl v ZZC umístěn 13. 7. 2023 (čtvrtek) od 15:00 na předubytovacím oddělení. Za SUZ ho převzala Ing. D., která za tímto účelem přišla do kanceláře sociálních pracovníků na předubytovací sektor „C“. Uvedla ho do chodu ZZC Balková a dotázala se ho zejména na to, v jakém jazyku chce provést vstupní pohovor (viz dále bod 52 níže). Z dokazování vyplynulo, že SUZ žalobce neumístila do izolace, jak tvrdil žalobce, ale na předubytovací oddělení, jehož účelem je nově ubytovaného cizince do doby výsledků jeho lékařské prohlídky nezařadit do „běžného“ režimu ZZC. Také v předubytovacím sektoru si žalobce mohl vyžádat rozmluvu se sociálním pracovníkem, a to buďto přímo nebo prostřednictvím pracovníka bezpečnostní agentury (viz výpovědi všech sociálních pracovníků). Režimy izolace a předubytování nelze zaměňovat, a proto nelze bez dalšího na žalobce vztáhnout ani závěry o stavění lhůty k podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany po dobu izolace (rozsudky Městského soudu v Praze ze dne 23. 3. 2022, č. j. 18 A 6/2022-22; ze dne 29. 11. 2022, č. j. 17 A 8/2022-36). Během předubytování měl žalobce, jak vyplynulo z dokazování, možnost pohybovat se po odděleném patře a v doprovodu pracovníka bezpečnostní agentury i mimo něj (např. za účelem výdeje stravy, právního poradenství, k lékaři, k návštěvě pracovníků SUZ, Policie ČR či ministerstva). Měl přístup do odděleného vycházkového prostoru, také mohl potkávat ostatní předubytované cizince a zejména se sám na chodbě mohl seznámit s chodem zařízení, s kompetencemi jednotlivých zaměstnanců, s možnostmi bezplatného právního či psychologického poradenství, a to prostřednictvím televizního informačního systému v mnoha jazykových mutacích, resp. za pomoci fyzické nástěnky (to ostatně potvrdili i sociální pracovníci, kteří vypovídali jako svědci). Dne 17. 7. 2023 ve večerních hodinách byl v ZZC přítomen také právník, který poskytoval cizincům právní poradenství (záznam o návštěvách v ZZC ze dne 17. 7. 2023, vyjádření SUZ ze dne 2. 10. 2023). Žalobce s ním ovšem nekomunikoval, jakkoli sociální pracovnice mu možnost rozmluvy s ním zprostředkovala (ostatně i paní Č., sociální pracovnice, v obecné rovině sdělila, že při převzetí cizince se ho dotazuje nejen na jazyk, v němž chce provést vstupní pohovor, ale také na to, zda cizinec žádá právní poradenství).
52. Žalobce u jednání označil Ing. D. jako osobu, u které projevil vůli požádat o mezinárodní ochranu pravděpodobně druhý nebo třetí den od umístění v ZZC, tzn. 14., resp. 15. 7. 2023. Žalobní tvrzení o vůli před ní žádat ve dnech 13. a 16. 7. 2023 nezopakoval ani nekonkretizoval. Je pravda, že dle sdělení ZZC ze dne 9. 8. 2023 (bod 25 shora) Ing. D. mluvila s žalobcem také 14. 7. 2023, i když o této interakci s žalobcem u jednání ničeho nevypověděla. Zároveň Ing. D. u jednání potvrdila, že po první interakci s žalobcem dne 13. 7. 2023 (zejména za účelem zjištění jazyka vstupního pohovoru) přes sekretariát ZZC objednala tlumočnicka do turečtiny a žalobce o tom informovala. Na další službě (dne 21. 7. 2023) již s žalobcem provedla vstupní pohovor. K opakovaným dotazům soudu popřela, že by žalobce před ní projevil vůli žádat o mezinárodní ochranu před 21. 7. 2023. Na základě

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

výpovědi sociálních pracovníků se soud nedomnívá, že by Ing. D. buďto opomenutím, nebo záměrně nepostoupila informaci o žalobcově vůli žádat o mezinárodní ochranu Policii ČR. Pokud sociální pracovník takovou vůli sezná, obratem posílá e-mail Policii ČR. Jistě mohlo dojít i k situaci, kdy žalobce vůli žádat o mezinárodní ochranu subjektivně projevil u Ing. D., avšak ona ji nemusela identifikovat. Soud z dokazování vyrozuměl, že sociální pracovníci u jednání s cizinci, kterým nerozumějí, používají překladáč na doménu google (podrobněji výpověď pana K.). Za pomoci tohoto nástroje denně překonávají jazykovou bariéru s cizinci, resp. minimalizují riziko, že by nerozuměli konkrétnímu požadavku zajištěného cizince. Takový systém, jakkoli má své nevýhody, považuje soud za dostatečný k tomu, aby sociální pracovníci před provedením vstupního pohovoru rozeznávali azylové případy. Dle soudu SUZ unesla své důkazní břemeno stran nastavení podmínek v ZZC, a také co do skutečného zabezpečování práv cizinců (bod 49 shora). Důkazní břemeno pak přešlo zpátky na žalobce. Dle soudu se žalobci, poté co SUZ unesla své důkazní břemeno, nepovedlo prokázat, že u Ing. D. skutečně projevil vůli žádat o mezinárodní ochranu dřív než 21. 7. 2023, resp., že pokud takovou vůli projevil, Ing. D. ji nerozuměla.

53. V pondělí 17. 7. 2023 SUZ, poté co došly výsledky zdravotních testů, žalobce přestěhovala z předubytovacího oddělení do běžného provozu zařízení. V běžném provozu pak žalobce měl plný přístup ke všem službám v ZZC Balková, zejména každý den mohl využít také kontaktu se sociálními pracovníky v jejich kanceláři v tomto sektoru zařízení od 9:00 do 11:00 hod. a od 14:00 do 16:00 hod. Ani poté ovšem žalobce neprojevil u Ing. D. nebo jiného sociálního pracovníka vůli žádat o mezinárodní ochranu, resp. nic takového neprokázal.
54. V tomto rozsahu tedy soud žalobu proti SUZ zamítl.
55. Nad rámec nezbytně nutného ovšem soud dodává následující. Sociální pracovníci SUZ seznamují cizince s chodem ZZC a s jeho právy, vč. práva podávat žádosti u vstupního pohovoru. Dále se ho sociální pracovníci dotazují na důvody a průběh jeho cesty a další osobní otázky. Až v této chvíli zajištěný cizinec za pomoci tlumočnicka nutně zorientuje². Jakkoli cizinec může (avšak nemusí) zjistit informace způsobu podávání žádostí o mezinárodní ochranu z informačních nástěnek či televizního systému, právě vstupní pohovor je skutečným „záchytným“ místem, kde potenciální žadatel má nejlepší příležitost jednoznačně za přítomnosti tlumočnicka požádat o mezinárodní ochranu. Dle sdělení svědků se vstupní pohovor realizuje zpravidla do 7 dní ode dne nástupu cizince do ZZC, jen výjimečně to trvá déle. Pokud žalobce požadoval provést vstupní pohovor v turečtině, bylo na SUZ, aby tlumočení zabezpečila před uplynutím lhůty k podání žádosti dle § 3b odst. 1 zákona o azylu. Ostatně není zřejmé, proč SUZ nedokázala zabezpečit tlumočnicka dřív než 21. 7. 2023 a Ing. L. z ministerstva, oddělení dobrovolných návratů, s žalobcem prostřednictvím tlumočnicka jednal již 17. 7. 2023. Proto by SUZ v její praxi měla dbát výše uvedených závěrů.
56. Pro úplnost soud uvádí, že SUZ je povinna předávat žádosti zajištěných cizinců Policii ČR. Jak plyne zejména z bodu 71 níže, SUZ jakožto správní orgán zajišťující provoz ZZC má povinnost cizince nejen informovat o tom, ke kterému správnímu orgánu (Policii ČR) je učiněnou žádost třeba podat, ale také jednou učiněnou žádost postoupit k registraci Policii

² Viz zejména recitály 25 a 28 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU (procedurální směrnice) ze dne 26. 6. 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany, OJ L 180, 29. 6. 2013, s. 60-95.

ČR (v podrobnostech viz odůvodnění k nedostatečnému postupu Ing. L. z oddělení dobrovolných návratů ministerstva vnitra).

IV.B. Nezákonný postup ministerstva

57. Petitem I žaloby ze dne 11. 9. 2023 žalobce brojí proti nezákonnosti postupu ministerstva, které nezahájilo řízení o udělení mezinárodní ochrany, resp. nezahájilo řízení na základě jeho podání (žádosti) ze dne 21. 7. 2023 (petity IV a V; k tomu podrobněji bod 75 a násl. níže). Procesně uchopitelným pojícím prvkem žalobcem formulovaných petitů I, IV a V je – zjednodušeně řečeno – pouze požadavek, aby soud deklaroval nezákonnost nezahájení řízení a přikázal ministerstvu zahájit řízení o jeho žádostech. Zatímco petit I směřuje obecně proti nezahájení řízení, žalobce navázal petity IV a V na nezahájení řízení o mezinárodní ochraně na základě podání (žádosti) ze dne 21. 7. 2023 (viz blíže bod 78).
58. Nejdřív k petitu I, tedy obecně vymezenému návrhu. Tomuto petitu odpovídají žalobní body, jimiž žalobce argumentuje projevenou vůlí žádat o mezinárodní ochranu jak u sociálních pracovníků SUZ, tak u pracovníka ministerstva, který s ním vedl pohovor ohledně dobrovolného návratu. Avšak ministerstvo v žalobcově věci nezahájilo řízení. Z povahy věci jako součást tohoto petitu soud neposuzoval tvrzenou nezákonnost ve vztahu k postupu ministerstva ohledně žádosti ze dne 21. 7. 2023 (petity IV a V), jelikož se tímto soud v konkrétní rovině zabývá níže (k tomu bod 75 a násl.).
59. Při předběžných úvahách soud řešil otázku, zda žalobce měl k ochraně před jím tvrzenou nezákonností spočívající v *nezahájení* řízení použít zásahovou žalobu, nebo žalobu nečinností. S nečinností spočívající v nezahájení řízení totiž judikatura pracuje jako s nezákonností, která spadá pod prodlevy s vydáním rozhodnutí ve věci samé (odlišně rozsudek 6 As 108/2019, *ŽAVES*, v němž se ovšem jednalo o přípustnost zásahové žaloby při nezahájení řízení, které správní orgán zahajuje *ex officio*). Žaloba dle § 79 a násl. s. ř. s. slouží jen k ochraně adresátů správních rozhodnutí a osvědčení před nečinností správních orgánů s vydáváním těchto správních aktů. Zásahovou žalobu (§ 82 a násl. s. ř. s.) lze užít, jen nelze-li se proti nezákonnosti bránit žalobou proti rozhodnutí či nečinnostní žalobou.
60. Soud za konkrétních podmínek tohoto případu dospěl k dílčímu závěru, že po žalobci nebylo možné požadovat obranu formou nečinnostní žaloby za situace, kdy nebylo jasné, zda se věcně příslušná složka ministerstva vůbec seznámila s jeho projevem vůle žádat o mezinárodní ochranu. Nečinnostní žalobou totiž nelze přikázat správnímu orgánu, aby řízení zahájil či v něm pokračoval. Dle § 44 odst. 1 správního řádu je řízení o žádosti zahájeno dnem, kdy žádost došla věcně a místně příslušnému správnímu orgánu. V posuzované kauze žalobce byl v značné informační nevýhodě oproti všem žalovaným, kteří v procesu žádání o mezinárodní ochranu sdílejí pravomoci. Žalobce nevěděl, kde se „zasekla“ informace o jeho projevu vůle žádat o mezinárodní ochranu, a zda se vůbec dostala k věcně a místně příslušné složce ministerstva. Nemohl proto požadovat, aby ministerstvo o jeho žádosti *rozhodlo*. Zjevně proto se v žalobě domáhal jen faktického úkonu, který označil jako *zahájení řízení* o jeho žádosti (srov. usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 16. 11. 2010, č. j. 7 Aps 3/2008-98, č. 2206/2011 Sb. NSS, *Olomoucký kraj*, body 20, 21 a 27). Ostatně nutnost prověřit postup ministerstva, resp. zbylých žalovaných, již před zahájením řízení plyne i z petitů IV a V, v nichž žalobce požadoval, aby ministerstvo nakládalo s jeho žádostí o mezinárodní ochranu jako s řádnou a včasnou. Nadto je potřeba dodat, jakkoli to zní formálně, že žalobce se jím uvedenými petity nedomáhal rozhodnutí o jeho žádosti, ale právě jen zahájení řízení o této žádosti.

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

61. Soud tedy nepovažoval za potřebné žalobce vyzývat ke změně zásahové žaloby v rozsahu petitů I, IV a V na žalobu nečinnostní, a to navzdory rozsudku 3 Azs 193/2022, bod 24, v němž NSS s odkazem na rozsudek ze dne 14. 11. 2008, č. j. 5 As 81/2008-41, o takovém postupu uvažoval. Zahájení řízení se žalobce může domoci právě za pomoci zásahové žaloby. Žalobce může podat žalobu na ochranu proti nečinnosti až poté, co ministerstvo skutečně obdrží a zpracuje jeho projev vůle jako žádost o udělení mezinárodní ochrany (srov. § 3 a 3b zákona o azylu; čl. 2 a 6 procedurální směrnice; viz dále), a to pokud jako věcně a místně příslušný správní orgán v zákonné lhůtě nerozhodne v řízení (§ 44 odst. 1 správního řádu)³.
62. Soud se nedomnívá, že by žalobce za jeho specifické situace měl před podáním zásahové žaloby proti ministerstvu vyčerpat nějaký další opravný prostředek, než učinil (byť za jiné situace, srov. návodný závěr rozsudku rozšířeného senátu NSS ze dne 2. 2. 2023, čj. 2 As 21/2020-34, č. 4453/2023 Sb. NSS, *Městský úřad Slavkov*, bod 36). Soud zde přihlédl zejména k tomu, že žalobce je cizinec, který neovládá češtinu a patrně nemá ani dobrý přehled o zdejším právním řádu. Proto postačovalo, pokud – i ve vztahu k této části žaloby – adresoval podání ze dne 8. 8. 2023 Policii ČR.
63. K otázce důvodnosti petitu I žaloby.
64. Dle § 3 odst. 1 zákona o azylu je žádostí o udělení mezinárodní ochrany *projev vůle cizince, z něhož je zřejmé, že hledá v České republice ochranu před pronásledováním nebo před hrozící vážnou újmu*. Jakkoli judikatura považuje za žádost o udělení mezinárodní ochrany každý bezformální a dostatečně určitý projev vůle (např. rozsudek NSS ze dne 18. 11. 2021, č. j. 9 Azs 190/2021-28, bod 16 a násl.), zákon o azylu v dalších odstavcích § 3 líčí situace, kdy projev vůle žádat o mezinárodní ochranu je a kdy není žádostí. Jak soud vysvětlil již shora, dle § 3a odst. 1 písm. a) bod 4 zákona o azylu je zajištěný cizinec oprávněn podat žádost o udělení mezinárodní ochrany Policii ČR. Zajištěný cizinec musí žádost učinit v sedmidenní lhůtě ode dne, kdy byl poučen dle § 3b odst. 1 zákona o azylu. Pokud mu tato lhůta marně uplyne, a netvrdí-li podstatnou změnu okolností, jeho projev vůle rovněž není žádostí (§ 3b odst. 3 téhož zákona).
65. Všechny tyto podmínky v praxi vymezují to, co lze považovat za žádost, a co nikoliv. K posouzení projevu vůle jako žádosti tak dochází až následně, a to poté, co ministerstvo jako místně a věcně příslušný orgán podání (projev vůle) obdrží a vyhodnotí. Do tohoto momentu cizinci náleží práva osoby, která učinila žádost o udělení mezinárodní ochrany⁴.
66. V této věci je třeba vyjít také z procedurální směrnice. Pro její účely se rozumí „žádostí o mezinárodní ochranu“ *žádost o ochranu členským státem učiněná státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti, u níž lze předpokládat, že žadatel usiluje o získání postavení uprchlíka nebo statusu doplňkové ochrany, a ve které nežádá výslovně o jinou formu ochrany, jež nespadá do oblasti působnosti směrnice 2011/95/EU a o níž lze požádat samostatně*

³ Okamžik zahájení řízení o udělení mezinárodní ochrany se nemusí shodovat s momentem, od něhož je na cizince třeba nahlížet jako na žadatele, jemuž přísluší práva žadatele dle zákona o azylu a právě odkázané směrnice. Zahájení řízení o udělení mezinárodní ochrany totiž může předcházet i řízení o registraci žádosti; k tomu srov. Praktickou příručku o registraci: Podávání žádostí o mezinárodní ochranu. *Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu (EASO)*. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2021 [online], dostupné 4. 12. 2023 na: <https://euaa.europa.eu/sites/default/files/publications/2023-03/practical-guide-registration-CS.pdf>.

⁴ Podrobně shrnuto v Praktické příručce o registraci: Podávání žádostí o mezinárodní ochranu. *Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu (EASO)*. s. 10-11.

[čl. 2 písm. b) procedurální směrnice]. Ve smyslu směrnice je žádostí také projev vůle žádat o ochranu. Směrnice ovšem používá odlišnou terminologii při následné práci s těmito žádostmi před zahájením vlastního řízení o udělení mezinárodní ochrany. Dle čl. 6 procedurální směrnice pak platí následující pravidla:

1. Učiní-li určitá osoba žádost o mezinárodní ochranu u orgánu, který je podle vnitrostátního práva příslušný k registraci této žádosti, provede se tato registrace do třech pracovních dnů od učinění žádosti.

Pokud je žádost o mezinárodní ochranu učiněna u jiných orgánů, u nichž je pravděpodobné, že budou takové žádosti dostávat, ale nejsou podle vnitrostátního práva příslušné k jejich registraci, členské státy zajistí, aby byla registrace provedena do šesti pracovních dnů od učinění žádosti.

Členské státy zajistí, aby těmto jiným orgánům, u nichž je pravděpodobné, že budou žádosti o mezinárodní ochranu dostávat, jako jsou policejní orgány, pohraniční stráž, imigrační orgány a pracovníci detenčních zařízení, byly poskytnuty příslušné informace a aby jejich pracovníkům byla poskytnuta úroveň školení nezbytná pro plnění jejich úkolů a povinností a pokyny pro poskytování informací žadatelům ohledně místa a způsobu podávání žádostí o mezinárodní ochranu.

2. Členské státy zajistí, aby osoba, která učinila žádost o mezinárodní ochranu, měla příležitost podat žádost co možná nejdříve. Pokud žadatel této příležitosti nevyužije, může členský stát odpovídajícím způsobem použít článek 28 této směrnice.

3. Aniž je dotčen odstavec 2, mohou členské státy požadovat, aby se žádosti o mezinárodní ochranu podávaly osobně nebo na určitém místě.

4. Bez ohledu na odstavec 3 se považuje žádost o mezinárodní ochranu za podanou, jakmile ji příslušné orgány dotyčného členského státu obdrží od žadatele nebo, pokud tak stanoví vnitrostátní právo, jakmile o ní obdrží úřední zápis.

(zvýraznění doplněno)

67. Procedurální směrnice tedy předpokládá (avšak ne nutně), že v členských státech bude probíhat *řízení o registraci žádosti*, a po úspěšné registraci pak žádost podléhá *řízení o posouzení žádosti*⁵. Procedurální směrnice v čl. 6 odlišuje „učinění“ žádosti od jejího vlastního „podání“. Zatímco *učinění* žádosti bude zpravidla bezformálním projevem vůle žádat o mezinárodní ochranu (např. adresovaným sociálnímu pracovníkovi SUZ), následná *registrace* žádosti a *vlastní podání* žádosti (u Policie ČR) bude ve formálním slova smyslu spojeno se zahájením řízení (u ministerstva), a to pokud projev vůle skutečně bude žádostí ve smyslu § 3 a § 3b zákona o azylu.

68. V tomto sporu žalobce netvrdí, že by ho Policie ČR neinformovala o jeho právu žádat o udělení mezinárodní ochrany v ČR. Ve správním spisu, který předložila Policie ČR, je ostatně založen originál listiny z 13. 7. 2023 s touto informací, kterou vlastnoručně podepsal také žalobce a tlumočnick.

69. Z dokazování vyplynulo, že SUZ v období od 13. do 20. 7. 2023 nemohla předat Policii ČR zprávu o tom, že žalobce zamýšlel učinit projev vůle (žádost) ve smyslu § 3 zákona o azylu. Ing. D. ani jiný sociální pracovník (viz část IV.A. shora), ani Policie ČR (viz

⁵ k tomu srov. rozsudky Soudního dvora EU ze dne 25. 1. 2018, věc C-360/16, *Hasan*, bod 76, ECLI:EU:C:2018:35; ze dne 17. 12. 2020, věc C-808/18, *Evropská komise proti Maďarsku*, body 93 až 97, ECLI:EU:C:2020:1029; viz také již odkazovanou Praktickou příručku o registraci: Podávání žádostí o mezinárodní ochranu. *Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu (EASO)*. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2021, s. 12.

výsledky inspektorek P. a E.) nic takového u žalobce nezaznamenaly. Proto nemohlo ministerstvo v tomto směru postupovat nezákonně.

70. Klíčovým momentem, který soud má za prokázaný (body 13 a 35 shora), je to, že žalobce usiloval o podání žádosti o mezinárodní ochranu u Ing. L., ministerského rady u Ministerstva vnitra, oddělení dobrovolných návratů. Ing. L. během své svědecké výpovědi potvrdil, že žalobce před ním projevil vůli žádat o mezinárodní ochranu při tlumočeném pohovoru dne 17. 7. 2023, který se týkal dobrovolného návratu žalobce do Turecka. Tento žalobcův projev vůle, realizovaný v sedmidenní lhůtě dle § 3b odst. 1 zákona o azylu, je nutno klasifikovat jako „učinění“ žádosti ve smyslu procedurální směrnice.
71. Ing. L. žalobci doporučil, aby se s projevem vůle žádat o mezinárodní ochranu obrátil na sociální pracovníky SUZ. Tento postup ovšem nebyl dostatečný. Jakkoli Ing. L. standardně neparticipuje na procesu podávání žádostí o mezinárodní ochranu a ani ze zákona neplyne, že by ministerstvo mělo takhle učiněnou žádost přijmout, měl Ing. L. informaci o azylovém záměru postoupit tamní složce Policie ČR, u níž se žádosti v ZZC podávají. Ing. L. je ministerským radou se specializací na dobrovolné návraty cizinců. Jeho práci a každodenní úkoly s ní spojené ovšem nelze mechanicky omezit jen na dobrovolné návraty cizinců. Ing. L. jako „nepříslušný“ pracovník věcně a místně příslušného správního orgánu měl tedy žalobce nejen informovat o způsobu podání žádosti (u Policie ČR), ale také – slovy směrnice – jím učiněnou žádost postoupit orgánu, který je příslušný k registraci této žádosti (Policii ČR). Tato povinnost jednoznačně plyne z rozsudku Soudního dvora Evropské unie ze dne 25. 6. 2020, C-36/20 PPU, *Ministerio Fiscal v VL*⁶. Pokud Soudní dvůr za „jiný orgán“ dle § 6 odst. 1 procedurální směrnice považoval vyšetřujícího soudce, který měl rozhodovat o zajištění cizince, lze za jiný orgán, u něhož bude pravděpodobné, že dostane žádost o mezinárodní ochranu, považovat i pracovníka oddělení dobrovolných návratů, který působí v ZZC. Projeví-li cizinec jednoznačnou vůli žádat o mezinárodní ochranu u pracovníka jiného oddělení v ZZC, než které se zabývá mezinárodní ochranou, musí pracovník tohoto oddělení postupovat stejně jako v obdobných případech v každodenní praxi činí sociální pracovníci SUZ (viz body 27 až 30 shora). Jen tak lze v situacích, jakou je ta žalobcova, čelit odepření práva žádat o mezinárodní ochranu [srov. § 3, § 4 odst. 1 a § 8 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, v rozhodném znění (**správní řád**)].
72. Ing. L. měl dle čl. 6 odst. 1 procedurální směrnice žádost *bezodkladně* postoupit Policii ČR, cizinecké skupině Balková, která v tomto případě byla věcně a místně příslušnou k registraci žádosti (k tomu, co znamená bezodkladně, srov. např. rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 11. 10. 2023, č. j. 5 Ad 14/2020-70). Čl. 6 odst. 1 procedurální směrnice v tomto směru Ing. L. nestanovil žádnou maximální lhůtu. Ing. L. ovšem měl žádost postoupit tak, aby Policie ČR stihla žalobcovu žádost registrovat do šesti pracovních dnů od jejího učinění. V tomto případě ovšem nelze lpět na takto vymezené maximální lhůtě (viz také recitál 27 procedurální směrnice). Ing. L., stejně jako jeho kolegové z odboru azylové a migrační politiky a cizinecké policie, působí v jednom zařízení. Při dokazování soud zjistil, že mezi těmito osobami dochází k pravidelným pracovním kontaktům. Proto Ing. L. nemohl mít žádné pochybnosti o tom, jak s učiněnou žádostí naložit. S žádostí měl naložit stejně jako s projevem vůle stran mezinárodní ochrany zacházejí sociální pracovníci SUZ. Svých povinností by dostál, pokud by ještě 17.

⁶ ECLI:EU:C:2020:495.

7. 2023, bezprostředně po pohovoru s žalobcem, informoval Policii ČR, že žalobce před ním *učinil* žádost o mezinárodní ochranu.

73. Soud nepovažoval žádost žalobce za *podanou* ve smyslu čl. 6 odst. 4 procedurální směrnice, jelikož žalobce u Ing. L. jako nepřislušného pracovníka pouze žádost učinil (srov. rozsudek velkého senátu Soudního dvora EU ze dne 26. 7. 2017, C-670/16, věc *Mengesteab*, bod 103⁷). Funkce Ing. L. sice spadá pod ministerstvo, avšak on sám není pověřen řešením agendy žádostí o mezinárodní ochranu. Proto u něj *učiněnou* žádost nelze bez dalšího považovat za *podanou*. Podobně by tak tomu bylo, pokud by žalobce učinil žádost u kteréhokoliv jiného věcně nepřislušného pracovníka ministerstva (např. personálního ředitele sekce pro státní službu, ministerského rady působícího v odboru voleb či referenta ekonomického odboru). Učinění žádosti u kterékoli z těchto osob by bez dalšího nezahájilo řízení o posouzení žádosti o udělení mezinárodní ochrany. Učinění žádosti u těchto osob ovšem postačuje k tomu, aby nepřislušný úředník inicioval „registrační řízení“ u Policie ČR.
74. Soud při posuzování petitu I žaloby přihlížel nejen k jeho výslovné formulaci, ale také k obsahu žalobních bodů a k argumentaci, kterou žalobce a jeho zástupce přednesli u jednání. Byť soud přiznává, že v nynějším případě šlo z jeho strany o tzv. procesní paternalismus, tento přístup považoval za potřebný s ohledem na poměrně komplexní a nepřehlednou strukturu orgánů veřejné moci a jejich pravomocí, což žalobci neúměrně komplikovalo formulovat přesný žalobní petit (srov. podobně usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 9. 12. 2014, č. j. Nad 224/2014-53, č. 3196/2015 Sb. NSS). Soud proto na základě obsahu žaloby, po obsáhlém dokazování a vyjádření přítomných dílčím způsobem ve smyslu žalobní argumentace přeformuloval i původní žalobní petit, tak aby bylo možné po pominutí podmiňujících nezákonností skutečně zahájit vlastní řízení o *posouzení* žádosti o mezinárodní ochranu. Přitom zachoval nosnou myšlenku žalobního petitu, kterou formuloval již žalobce.
75. K petitům IV a V, tzn. k tvrzení o nezákonném nezahájení řízení o udělení mezinárodní ochrany na základě žádosti podané dne 21. 7. 2023.
76. Z obsahu žaloby je patrné, že těmito petitů žalobce zpochybňuje jak nečinnost ministerstva ve vztahu k jeho žádosti ze dne 21. 7. 2023, tak to, že mu lhůta k podání žádosti měla skončit 20. 7. 2023 (viz dále).
77. Petitem IV žalobce požaduje, aby soud určil, že žádost žalobce ze dne 21. 7. 2023 byla učiněna řádně a včas. K tomuto petitu soud obratem uvádí, že podle § 87 odst. 2 s. ř. s. v řízení o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem může rozhodnout buď tak, že určí, že provedený zásah byl nezákonný (tedy deklaruje nezákonnost zásahu) nebo, trvá-li takový zásah nebo jeho důsledky anebo hrozí-li jeho opakování, zakáže správnímu orgánu, aby v porušování žalobcova práva pokračoval a přikáže, aby, je-li to možné, obnovil stav před zásahem. Z právě uvedeného vyplývá, že soudu přísluší buď rozhodnout o deklaraci nezákonnosti zásahu, nebo, pokud takový zásah trvá, je soud oprávněn zakázat pokračovat v porušování práv žalobce, popř. přikázat obnovení stavu před zásahem (viz např. rozsudek NSS ze dne 28. 5. 2014, č. j. 1 Afs 60/2014-48; srov. také rozsudek 5 Azs 53/2019 a jemu předcházející řízení u Městského soudu v Praze). Petitem IV zásahové žaloby tedy nelze vyhovět. Jelikož se jádro nezákonnosti, kterou žalobce shrnul pod tento petit, kryje

⁷ ECLI:EU:C:2017:587.

s obecným petitem I a také s petitem V žaloby, soud nepovažoval za účelné odstraňovat vady tohoto dílčího žalobního návrhu.

78. Pro soud je procesně neuchopitelnou i část petitu V žaloby ze dne 11. 9. 2023, v níž žalobce požaduje, nechť soud uloží ministerstvu, aby s jeho žádostí ze dne 21. 7. 2023 naložilo jako s řádnou a včasnou (obdobně jak petit IV). Soudu nepřisluší přikazovat ministerstvu jednat určitým a specifickým způsobem v konkrétním řízení, zejména zjistí-li, že ministerstvo dosud žádost nijak nevyřídilo (viz dále).
79. Jak soud vyložil již výše (část **IV.A.**) žalobce nebyl umístěn v ZZC v izolaci a lhůta k podání žádosti se mu z tohoto důvodu nestavěla. Soud zjistil, že žalobce měl také přístup k osobě, která v ZZC dne 17. 7. 2023 poskytovala právní pomoc. Lhůta se nestavěla ani z tohoto důvodu. Soud si je vědom toho, že v důsledku výroků I a II tohoto rozsudku žalobce učinil včasnou žádost před Ing. L. dne 17. 7. 2023, o které by mělo ministerstvo – poté co ji obdrží od Policie ČR – zahájit řízení o posouzení žádosti. Tento postup ve věci dřívější žádosti bude (pravděpodobně) bránit ministerstvu vést řízení o pozdější žádosti ze dne 21. 7. 2023 (§ 48 správního řádu).
80. To však nic nemění na tom, že ministerstvo tvrdí, že o žádné z žalobcových žádostí, tedy ani o té, kterou podal 21. 7. 2023, neví a k případu žalobce nevede spis. Soud v této části považuje za rozhodnou otázku to, že ministerstvo nijak nereagovalo na žádost žalobce ze dne 21. 7. 2023.
81. Soud nepominul, že ministerstvo mělo buďto řízení o žádosti ze dne 21. 7. 2023 zahájit, nebo žalobce vyrozumět o tom, že na jeho opožděný projev vůle nelze nahlížet jako na žádost o mezinárodní ochranu. Zde tedy existují dvě varianty postupu ministerstva, avšak jen jedna z nich vede k vydání rozhodnutí ve věci samé.
82. Vyrozumění dle § 3b odst. 1 zákona o azylu sice NSS původně označil za rozhodnutí v materiálním smyslu (rozsudek ze dne 27. 10. 2011, č. j. 7 As 83/2011-77; srov. také rozsudek 10 A 50/2016). Praxe správních soudů se však v mezičase od tohoto právního názoru odklonila. S vyrozuměním dle § 3b odst. 1, resp. odst. 3 zákona o azylu novější judikatura pracuje jako s faktickým úkonem správního orgánu, proti němuž se lze bránit žalobou dle § 82 a násl. s. ř. s. (rozsudky NSS ze dne 1. 2. 2017, č. j. 8 Azs 182/2016-51, č. 3547/2017 Sb. NSS; a ze dne 16. 12. 2019, č. j. 5 Azs 53/2019-37; či rozsudky Městského soudu v Praze ze dne 16. 4. 2018, č. j. 6 A 13/2016-45; a ze dne 25. 1. 2023, č. j. 8 A 23/2022-48; také již odkazované rozsudky 18 A 6/2022 a 17 A 8/2022). Následkem opožděného projevu vůle žádat o mezinárodní ochranu nemusí vždy být vydání rozhodnutí ve věci samé, nýbrž také sdělení, které nezakládá, nemění, neruší či závazně neurčuje práva nebo povinnosti.
83. Pokud žalobce od ministerstva neobdržel stran jeho žádosti ze dne 21. 7. 2023 ani informaci související se zahájením řízení (což by značilo, že ministerstvo vede řízení, z něhož má vzejít rozhodnutí), ani vyrozumění dle § 3b zákona o azylu, žalobce se tomuto postupu ministerstva mohl bránit jen za pomoci zásahové žaloby (srov. rozsudek NSS ze dne 7. 11. 2012, č. j. 1 Ans 11/2012-59, *MPM Invest*, bod 18).
84. Jak soud uvedl již výše, žádost o udělení mezinárodní ochrany podává cizinec umístěný v zařízení pro zajištění cizinců u Policie ČR [§ 3a odst. 1 písm. a) bod 4 zákona o azylu]. Ustanovení § 3b téhož zákona pak blíže specifikuje podmínky žádosti:

- (1) Oprávnění cizince podat žádost o udělení mezinárodní ochrany v zařízení pro zajištění cizinců zaniká uplynutím 7 dnů ode dne, kdy byl policií informován o možnosti požádat o udělení mezinárodní ochrany na území a důsledcích spojených s uplynutím této lhůty.
- (2) Policie informuje cizince o oprávnění podat žádost o udělení mezinárodní ochrany ve lhůtě podle odstavce 1 v jazyce, ve kterém je schopen se dorozumět. Policie o tomto úkonu pořídí záznam, který podepíše cizinec a ten, kdo záznam pořídil. Odmítne-li cizinec podpis nebo nemůže-li psát, uvede se tato skutečnost v záznamu.
- (3) Žádostí o udělení mezinárodní ochrany podanou v zařízení pro zajištění cizinců po uplynutí doby podle odstavce 1 je projev vůle cizince, z něhož je zřejmé, že hledá v České republice ochranu před pronásledováním nebo před hrozbou vážnou újmu, pouze tehdy, pokud se lze na základě jeho obsahu důvodně domnívat, že došlo k podstatné změně okolností vztahujících se k jeho možnému pronásledování nebo hrozbě vážné újmy; ministerstvo vyrozumí cizince o tom, zda se jeho projev vůle za podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany považuje. Na doručování vyrozumění podle věty první se § 11a odst. 3 použije obdobně.

(zvýraznění doplněno)

85. Policie ČR informovala žalobce o jeho právu žádat o udělení mezinárodní ochrany v ČR dne 13. 7. 2023, tzn. v den, kdy byl přemístěn do ZZC Balková.
86. Z dokazování vyplynulo, že dne 21. 7. 2023 sociální pracovnice Ing. D. předala cizinecké policii informaci o tom, že žalobce *učinil* projev vůle ve smyslu § 3 zákona o azylu. Následně téhož dne cizinecká policie pozvala žalobce k *registraci* a *podání* jeho žádosti. Inspektorka P. předložila žalobci formulář žádosti v turecké jazykové mutaci, který žalobce vyplnil. Následně mu předložila informaci ze dne 13. 7. 2023 o tom, že byl poučen, že o mezinárodní ochranu mohl žádat jen ve lhůtě sedmi dnů od poučení. Současně mu předložila informaci, že ve smyslu § 3b mu uplynula lhůta k podání žádosti dne 20. 7. 2023 a jeho oprávnění žádat tedy zaniklo. Tuto listinu žalobce odmítl převzít, což ztvrdila také inspektorka E. Patrně jde o listinu, o níž žalobce u jednání mylně sdělil, že se týkala jeho „deportace“.
87. K dotazům soudu inspektorka P. sdělila, že poté, co tento případ uzavřela, odeslala e-mailem informaci o žádosti o mezinárodní ochranu na pracoviště ministerstva vnitra, odbor azylové a migrační politiky v ZZC Balková. Současně tomuto pracovišti přes „budník“ v kanceláři předala také spisovou dokumentaci k vyřízení. Tento vzorec úředního postupu u jednání potvrdila i inspektorka E. O výpovědích inspektorek soud nepochybuje. Obě shodně sdělily soudu stejné informace, o tom, jak standardně postupují. Inspektorka P. rovněž opakovaně potvrdila, že podání žalobce ze dne 21. 7. 2023 skutečně postoupila na pracoviště ministerstva.
88. Soud má za prokázané, že žádost ze dne 21. 7. 2023 se dostala do dispozice ministerstva. Jelikož ministerstvo ve vyjádřeních k žalobě popřelo, že by k případu žalobce vedlo spis, resp. že by vůbec vědělo o jím podané žádosti o mezinárodní ochranu, buďto došlo k individuální nebo systémové chybě. V důsledku takové chyby žalobce neobdržel na žádost ze dne 21. 7. 2023 od ministerstva žádnou reakci.
89. Úkolem Policie ČR je pouze přijímání a předávání podání předcházejících zahájení řízení o mezinárodní ochranu. Policie ČR sice může (neformálně) informovat žalobce o tom, že žádost učinil opožděně (srov. rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 28. 2. 20219, č. j. 11 A 253/2018-36, bod 21), avšak vyrozumění dle § 3b zákona o azylu, stejně jako rozhodnutí ve věci samé vydává ministerstvo (rozsudek 8 Azs 182/2016, bod 15 a 16). Ostatně ministerstvo tak standardně činí i v jiných případech (viz odůvodnění shora odkazovaných rozsudků).

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

90. Tím, že žádost ze dne 21. 7. 2023 zůstala ze strany ministerstva bez odezvy (což ministerstvo potvrdilo sdělením, že žádnou žádost žalobce neneviduje), ministerstvo porušilo právo žalobce na vyřízení jeho žádosti.
91. Nyní bude na ministerstvu, aby dohledalo spisový materiál k žalobcově žádosti ze dne 21. 7. 2023, a až toto zjistí, aby žádost zpracovalo. Buďto zahájí řízení, nebo žalobce vyrozumí o tom, že jeho projev vůle není žádostí o mezinárodní ochranu ve smyslu § 3b odst. 3 zákona o azylu. V tomto směru je žaloba důvodná. Ohledně té části petitu, již žalobce požadoval, aby soud uložil ministerstvu nakládat s žádostí ze dne 21. 7. 2023 jako s žádostí podanou ve lhůtě, žaloba nemůže být úspěšná. Ministerstvo musí nejdříve posoudit, zda žalobce učinil žádost řádně a včas. Pokud zjistí, že tomu tak nebylo, žalobce může tento závěr ministerstva zpochybnit samostatnou zásahovou žalobou, kterou napadne vyrozumění dle § 3b odst. 3 zákona o azylu vydané ministerstvem (srov. rozsudek 8 Azs 182/2016).

IV.C. Policie ČR měla postoupit podání ze dne 8. 8. 2023 ministerstvu

92. Pro přípustnost zásahové žaloby proti postupu Policie ČR platí závěry uvedené v bodě 81 shora. Vzhledem k procesní „pasti“, v níž se žalobce ocitl, soud považoval za přípustnou i žalobu proti Policii ČR, která nepostoupila podání nadepsané jako žádost žalobce o udělení mezinárodní ochrany ze dne 8. 8. 2023 ministerstvu (petit III původní žaloby), a to navzdory tomu, že žalobce se proti dopisu ze dne 29. 8. 2023 již dále nijak nebránil. Soud současně neseznal, že by žalobce měl k dispozici jakýkoli účinný opravný prostředek, kterým by mohl zvrátit závěry dopisu Policie ČR ze dne 29. 8. 2023.
93. Dle tvrzení žalobce Policie ČR měla předat jeho žádost podanou dne 8. 8. 2023 ministerstvu, jelikož o tom, zda projev vůle je či není žádostí o mezinárodní ochranu, rozhoduje jen ministerstvo, nikoli Policie ČR.
94. V této části je žaloba důvodná.
95. Oprávnění Policie ČR jakkoli rozhodovat o žádostech o mezinárodní ochranu, ani o tom, zda určitý projev vůle žádat je takovou žádostí, nevyplývá ze zákona o azylu, ze zákona o pobytu cizinců ani z jiných právních předpisů. Jedině ministerstvo je oprávněno posoudit, zda cizinec projevil vůli podat žádost o mezinárodní ochranu, nebo zda jeho oprávnění žádat uplynutím lhůty dle § 3b zákona o azylu zaniklo (rozsudek 8 Azs 182/2016, bod 15; v poslední době pak rozsudek 8 A 23/2022). Tyto závěry judikatury musí Policie ČR z úřední činnosti znát, avšak nereflektovala je ve svém interním postupu.
96. Pochybení se netýká postupu Policie ČR ve věci prvního podání žalobce ze dne 21. 7. 2023 (viz shora), ale jejího naložení s podáním žalobce ze dne 8. 8. 2023. Žalobce tímto druhým „zhmotněným“ podáním požádal o prominutí zmeškání úkonu ve smyslu § 41 správního řádu a současně požádal také (opětovně) o udělení mezinárodní ochrany. Jakkoli žalobce toto druhé podání adresoval Policii ČR, z výše uvedeného je patrné, že tato neměla pravomoc rozhodnout ani o návrhu dle § 41 správního řádu, ani o vlastní žádosti o mezinárodní ochranu. O prominutí zmeškání úkonu nerozhoduje správní orgán, který je pouhým podacím místem (Policie ČR), ale správní orgán, který je nadán pravomocí rozhodnout o vlastním podání – zde úkonu, jehož zmeškání, má být prominuto (ministerstvo). Proto Policie ČR postupovala nezákonně, když obě tato podání ze dne 8. 8. 2023 nepostoupila ministerstvu a místo toho si arbitrárně přivlastnila pravomoc ministerstva. Neoprávněně posoudila tato podání žalobce jako stížnost a vyřídila je písemností ze dne 29. 8. 2023 nazvanou *prošetření žádosti o prominutí zmeškání úkonu*.

Tímto postupem cizinecká policie žalobci upřela právo na posouzení jeho projevu vůle stran mezinárodní ochrany příslušným správním orgánem.

97. Soud dodává, že na výše uvedeném nic nemění ani sdělení svědkyň P. a E., které shodně v obecné rovině potvrdily, že žádosti o mezinárodní ochranu postupují přes „budník“ a e-mailem místnímu pracovišti ministerstva, oddělení azylové a migrační politiky. Skutečnost, že inspektorka P. postoupila ministerstvu žádost žalobce ze dne 21. 7. 2023 (viz shora) ještě neznamená, že Policie ČR postoupila i následnou žádost ze dne 8. 8. 2023. Z obsahu *prošetření žádosti o prominutí zmeškání úkonu* podepsaného vedoucím cizinecké skupiny ZZC Balková totiž jednoznačně plyne, že tato písemnost je poslední, kterou žalobce obdržel v souvislosti s jeho podáním ze dne 8. 8. 2023. Jakýkoli další postup Policie ČR ve věci podání ze dne 8. 8. 2023, např. postoupení podání věcně příslušnému ministerstvu, nebyl prokázán. Navíc by nekorespondoval s obsahem písemnosti ze dne 29. 8. 2023. Nutno dodat, že soud poskytl Policii ČR možnost se k zásahové žalobě vyjádřit, bránit se proti tvrzenému zásahu i účastnit se jednání. Tohoto ovšem ve vztahu k tvrzenému zásahu nevyužila.
98. Soud tedy vyhověl petitu III žaloby výroky V a VI tohoto rozsudku. Policie ČR postupovala nezákonně, pokud ministerstvu nepostoupila podání žalobce ve věci udělení mezinárodní ochrany z 8. 8. 2023. Soud přikázal Policii ČR, aby toto podání žalobce postoupila ministerstvu k vyřízení.

V. Závěr

99. Soud shledal žalobu v podstatné části důvodnou. Výroky I, III a V určil, že zásahy ministerstva a Policie ČR jsou nezákonné; současně jim uložil výroky II, IV a VI, aby zjištěné nezákonnosti odstranily dalším postupem v této věci (§ 87 odst. 2 s. ř. s.). Ve zbytku žalobu výrokem VII zamítl (§ 87 odst. 3 s. ř. s.).
100. Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 1, větu první, s. ř. s., podle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Ministerstvo vnitra ani Policie ČR ve věci neměly úspěch, a proto nemají právo na náhradu nákladů řízení.
101. Žalobce byl naopak v řízení úspěšný v podstatné části žaloby proti ministerstvu a Policii ČR, a má tak právo na náhradu nákladů řízení proti ministerstvu a Policii ČR. Náklady žalobce spočívají v převzetí a přípravě zastoupení [§ 11 odst. 1 písm. a) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb, v rozhodném znění (advokátní tarif)], sepsání návrhu na nařízení předběžného opatření [úkon ve výši ½ mimosmluvní odměny § 11 odst. 2 písm. a)] a účasti na jednání dne 22. 11. 2023, které přesáhlo délku dvou hodin [2 x úkon dle § 11 odst. 2 písm. g)]. Žalobu nesepisoval zástupce žalobce, což vyplynulo ze sdělení u jednání. Sepsal ji jiný právník v rámci bezplatné právní pomoci. Jde tedy o mimosmluvní odměnu v kumulované hodnotě za 3 ½ úkonu, každý v hodnotě 3 100 Kč [§ 7 bod 5 ve spojení s § 9 odst. 4 písm. d) advokátního tarifu], a paušální částku za čtyři úkony ve výši 300 Kč (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu). Odměnu soud dále navýšil o částku odpovídající DPH, neboť advokát je plátcem této daně. Ministerstvo vnitra a Policie ČR jsou povinny uhradit žalobci náhradu nákladů řízení společně a nerozdílně ve lhůtě 1 měsíce od právní moci tohoto rozsudku, a to k rukám jeho zástupce Mgr. Petra Václavka, advokáta (výrok VIII).

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

102. Správě uprchlických zařízení Ministerstva vnitra, jakkoli byla ve sporu úspěšná, nevznikly žádné účelně vynaložené náklady nad rámec její běžné činnosti. Soud jí tedy nepřiznal náhradu nákladů řízení (výrok IX).

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Nesplní-li povinní (žalovaní) dobrovolně, co jim ukládají výroky I až VI a výrok VIII vykonatelného rozhodnutí, může oprávněný (žalobce) podat návrh na soudní výkon rozhodnutí.

Praha 4. prosince 2023

JUDr. Karla Cháberová v. r.
předsedkyně senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.